

UNIVERSITATEA DIN BUCURESCI

PETRACHE POIENARU

CUVENTARE ASUPRA VIEȚEI ȘI ACTIVITĂȚEI SALE

ROSTITA LA 22 OCTOMBRE 1889

DE

D. Prof. A. I. ODOBESCU

cu ocasiunea

ANIVERSAREI A XXV-a DE LA FUNDAREA UNIVERSITĂȚII DIN BUCURESCI

BUCURESCI

TIPOGRAFIA CAROL GÖBL, STRADA DÓMNEI, 14

1889

PETRACHE POIENARU

DE

A. I. ODOBESCU

Sire

Alteță Regală

Doamnelor și Domnilor,

Emad Sava

Sunt tocmai 16 luni de când profesorii colegii mei aci prezenți, m'au onorat cu plăcuta sarcină de a duce urările tinerei noastre Universități din București, celei mai bătrâne Universități din Europa, celei din Bologna care, într'o lungă și laborioasă carieră de opt sute de ani, și a câștigat numele venerabil de *Alma Mater Studiorum*. Vreme de opt sute de ani, în toate părțile lumii s'a aușit resonând, ca un apoftegm mult timp nedisputat, frasa sacramentală: «*Bononia docet!*»

Cugetând la o așa strălucită și aprópe milenarie carieră a vechiului *Studiū*, întemeiat, la anul 1088, de doctul jurist italian Irnerius, toți cei de față la acea imponentă sərbătóre, am încercat o respectuóasă,—aș dice chiar—o cucernică mulțumire, vedënd întruniți acolo numeroși represen-

tanți ai tuturor scólelor superióre din lumea întrégă, o adevărată glótă de bărbați erudiți, porceși din tóte unghiurile pământului ca să vină la Bologna, ca într'un stânt peregrinagiū. Unii dintr'înșii, sub largele și tradiționalele lor toge și talare, amintitóre de porturile Vécului de mijloc, întrupau în sineși sciința câtor-va decimi de generațiunii trecute, pe când alții, lipsiți de orī ce străvechi însemne, învederaū cum, în timpurile moderne, repede și lesne ajungū cunoscințele omenesci a se răspândi pretutindenī și a prinde rădăcină în orī-care loc.

Acolo veniseră urmași actuali ai lui Jean de Beauvais și lui Robert Sorbon cari încă din al XIII-lea secol, întemeiaseră în capitala Franciei, acea vestită Universitate, cea d'ântei împărțită în patru Facultăți la 1215, și ale cărei patru populóse tagme de studenți purtaū, în vechiul *Cuartier Latin* al Parisului, epitetele trufașe de: *honoranda*, *fidelissima*, *veneranda* și *constantissima*. Încă și mai credincioși vechilor obiceiuri se dovedeau a fi rēmas reprezentanții Universităților engleze din Oxford (1206) și Cambridge (1229), și ai celor spaniole și portugheze din Salamanca (1239) și din Coimbre (1279), înființate tóte în acelaș secol cu cele din Paris, din Tuluza (1223) și din Montpellier (1284). Apoi, cu vre-un secol mai tinere se arătau Universitățile create în țeri din centrul Europei și din vecinătățile nóstre, și anume cea din Praga (1348) în Bohemia, cea din Cracovia (1364) în Polonia, din Viena (1365) în Austria, din Geneva (1368) în Elveția și din Heidelberg (1386), cea mai veche Universitate a Germaniei, care a fost întemeiată în secolul al XIV-lea. Scólele înalte din al XV-lea véc erau reprezentate prin delegați ai Universităților scandinave din Upsala în Svedia și din Copenhaga în Danimarca (1496), precum și ai primei Universități maghiare, fondată la sfēșitul aceluiaș secol, în Buda, de către gloriosul rege, de viță românescă, Matiaș Corvin și apoi transferată, la 1782, în Pesta. În cei trei secolī ce urmară s'au născut cu profusiune mai tóte Universitățile din Germania: Iena (1558), Halle (1694), Goettingen (1734), precum și cele din Olanda, Belgia, Franța și alte țeri.

Dar, când ajungem în secolul nostru, de la 1800 încóce, simțimentul de umilință și de sfiela ce, pe noi Români, ar puté să ne cuprinđă în fața atâtor antice și respectabile Institute, de mai multe orī seculare, acea temere și întristare scade și se alină fórte, vedēndu-ne din ce în ce mai puțin diferiți la vērsta cu Universități de frunte séu tare stimate, ca cele din Berlin (1810), din Bonn (1818), din Sanct-Petersburg (1819), din Munic, din Atena (1826)

și din Bruxela (1834), întocmite toate, nu de câte opt sute, ci numai de abie opt-zeci și mai pușini ani încóce.

În mijlocul aceluï numeros și impunător cenaocol Universitar — și tot de odată Universal — din Bolonia, vă mărturisesc, Sire, Alteță Regală, Dómnelor și Domnilor, că această idee mângăietóre mă a străbătut în minte. Mă-am çis atunci, — ținënd sémă de avéntul semet ce aũ luat unele din Universitățile europene cari abie aũ o existență înduoită séu întreită de vieța Universității nóstre Bucurescene, — mă-am çis mai ales când am aũdit aplausele entusiaste de care aũ fost urmate cuvintele energice și învietóre ce a rostit în ședința solemnă din Bolonia, colegul nostru de la Universitatea sororă din Iași, amicul meu D-I Nicolae Ionescu, — mă-am çis că nu tot-d'una vârsta înaintată dovedesce valórea reală și că mare drept a avut junele eroũ al poetuluï, când a exclamat:

«Je suis jeune, il est vrai, mais aux âmes bien nées
La valeur n'attend pas le nombre des années!»

Serbarea de astăzi trebue pe toți să ne întărescă puternic într'o astfel de credință, orî cât acésta s'ar păré de îndrăznéță.

Aniversarea de acum șéi-spre-șecce luní a venerabilei Universității din Bolonia, îi dovedea dínsei o încordată bėtrânețe de opt sute de ani. Aceia pe care noi o șerbătorim în momentul de față, arătându-ne frăgețimea vinjósă a Universității nóstre din Bucuresci, trebuie tot de odată să ne cheazășuiască și repedea ei sporire, și desvoltarea í viitoare, și neînduiósăí întărire!

Tênără, într'adevăr, este ea la vârsta; dar, precum ne-a arătat cu lámuriri, onorabilul nostru Rector în cuvéntarea sa, ea n'a fost productul efemer și sterp al unei plămădirí factice. Ea a avut rădęcini temeinice în trecutul istoric al țerii, și chiar adinéurí s'aũ prefirat dinainté aũduluï nostru numele tuturor acelor bărbați de merit cari, în decursul mai multor șecimi de ani, aũ lucrat cu zel și devotament la pregătirea și înființarea ei.

Dați-mí dar acum voie și mie ca, cu prilejul acestei solemnități școlare, să desprind cu respect și luare aminte, o singură și unică efigie interesantă, din salba pe care, cu o pietósă îngrijire, stimatul nostru Rector a înșirat'o în fața nóstră, și, cercetând mai cu deaměruntul fețele, tiparul, zimțií și ferecăturile acelei medalii caracteristice, să mă cerc a'í lámuri áncă și mai deplin, valórea reală și relativă, și s'o așeș la locul ce i-se cuvine în rama de onóre a școlelor nóstre naționale.

Acel chip, acea imagine va fi profilul, cât voi pute mai nimerit și mai fidel schițat, al omului venerabil pe care, în timpul copilăriei mele, noi scolarii vechiului colegiu din Sfântul Sava, îl numeam toți, cu un afectuos respect, «Domnul Director, Domnul Petrache Poienaru.»

L'am vădut, mai întâi, când, la vârsta de zece ani, m'a examinat în-suși în cabinetul său directorial și mi-a însemnat locul într'una din clasele *umaniore*; apoi, peste 20 și 26 de ani, am avut onórea să stau alături cu dânsul în Consiliul de Stat și în Academia Română; și, în tot cursul acestui lung interval de timp în care eu, din copil, am avut vreme să deviu om matur, am regăsit neclintit și neschimbat într'insul pe acelaș «*Justum ac tenacem propositi virum*,» pe care îl laudă poetul latin.

Tot într'acest fel i-a judicat firea un alt protagonist al actelor petrecute în scótele nóstre, răposatul A. Triboniu Laurian, carele, mai mult timp de cât mine a putut să trăieșcă în strînse legături cu Poienaru și carele, în cuvântarea rostită pe mormântul acestuia, îl descrie că a fost de o constituțiune solidă, de un temperament moderat, cu multă cumpătate în minte, cu un spirit mai virtos aplecat spre practică, cu un caracter tare ce nici-odată, în timpurile cele mai critice, nu s'a abătut de la calea datoriei. «Prin prudența și moderațiunea sa, Petre Poienaru a făcut pentru națiunea română mai mult decât talentele cele mai fericite, ânsă lipsite de acea moderațiune practică, necesarie fie-cărui om care simte în sine o misiune mai înaltă.» Maxima sa favorită era aceia cu care se povățuia neîncetat, în marile ei acțiuni, prudenta stăruință a împăratului August: *Σπεῦδε βραδέος!* «Grăbesce-te încet!»

Și adevăr e că *încet* a mers Poienaru în viața'i, prelungită 76 de ani; dar, la noi, pêne acuma, nimeni n'a *grăbit* mai mult decât dânsul mersul învățătorei românesci, începând de la Scótele de prin sate și împingându-l pêne la Universitate.

Deci, fiind că mi am luat sarcina să urmăresc aci pas cu pas cursul lin și potolit al lungei cariere, străbătută de acest om pacinic, fruntaș în istoria scótelor naționale, se cuvine chiar de acum să vă previn că nici o dată nu'l vom găsi umplând cu fapte sgomotóse și cu titluri îngâmfate locul ce dânsul a ocupat printre contemporanii săi; ânsă, nici repaosului complet, nici nepăsării de ale scólei, nu'l vom vedé jertfind vre o dată,—precât l'aú iertat puterile să muncéscă,—măcar un răstimp din a sa viेतă, fie chiar acel restimp con-
 consacrat

crat unei lucrări a spiritului de natură diferită, unui *otium cum dignitate*, dupe cum numea Cicerone recreațiunile filosofice și literare, cărora se vede el silit a se deda în timpii de trândăvie ce îi impunea nevoiōsa lui alungare din afacerile și din agitațiunile politice ale Republicei. Dar, pentru autorul amărit al *Tusculanelor*, idealul omului de trebă era acel *Vir bonus, dicendi peritus* al lui Quintilian, omul în care probitatea și hărnicia sta la cumpănă dréptă cu plăcerea și înlesnirea de a spune din graiu său din condeiu, tôte — și pôte chiar mai multe decât — ce scie în adevăr să facă, și pentru care om vanitos, sgomotul și vâlva ce el produce în juruși, constitue și ele unele din principalele — déca nu chiar esențialele — sale merite. Ca să aflăm, prețuiți preste măsură și înălțați la tărie, ómenii de felul acesta, n'avem nevoie, noi Români, strănepoți ai Romanilor, să ne suim pêne în timpii lui Cicerone. Mult mai greū ne vine, — și specia e rară, — să găsim une orī printre noi câte un bărbat laborios, luminat și modest, carele, într'un cerc óre care de activitate folositoare națiunei, să *facă* și să *tacă*.

Pentru scólele nóstre din vechia Muntenie, cu începere de la anul 1819 și pêne pe la 1875, adică în curs de o jumătate de secol și mai bine, acel om a fost Petrache Poienaru.

Incă de la 1819 s'a apucat el de dăscălie, și era pe atunci abia de 20 de ani, căci se născuse într'a țecea și a anului de pe urmă din vécul trecut (10 ianuarie 1799), fiu al unui boiernaș de peste Olt, trăind mai mult la țeră. Costache Poienaru era numele tatălui său; al mumei sale era Smaranda, din némul Oteteleşenilor, soră cu Iordache Oteteleşanu, la moșia căruia Benescii din județul Vâlcea, se născu pruncul botezat Petre și dat la învățutură, în vêrstă de cinci ani, la un λογίστατος sau dascăl grec, pripășit pe atunci la nisce rude ale familiei în satul Brădescii. Luând în sémă poveștile din copilărie ale Poienarului, pe care d-l G. Sion le-a cules negreșit de timpuriu din gura bătrânului (său coleg de la Academie, ășul λογίστατος conjuga, cu așa bătăioșe *argumente baculine* faimosul verb τύπτω, τύπτεις, — gróza scolarilor de odinióră — pe urechile și pe spinarea copilului încât, la vêrsta de țece ani, spre a i întrema mintea și sănătatea, trebui ca unchiul său Iordache să l scape de dascălul și de cartea grecéscă, punându l să învețe slovă românăescă, mai atât acasă, și apoi, pe la 1811, în scóla de la biserica Obedénu din Craiova. Acolo, copilandrul Petrache a stat ucenic pêne ce, la 1818, a intrat ca scriitor la cancelaria Episcopiei de Rómnic și a petrecut cât va timp sub povățuirea grămăticului Ni-

Poienaru
Doljin, palat de
de Palat de Nevo
si a...

colaie, acela care mai târziu a devenit Episcop și în fine întâiul Mitropolit Primat al României, pre fericitul Nifon, întemeetorul postum al seminariului din Bucuresci, cu acelaș nume.

Scim toți că, pe acele vremuri, sciința de carte și mai ales de carte românească își găsea, mai de obicei, adăpost pe lângă Archiereii și Vlădicii români. Ast-fel se întâmplă ca junele Petrache Poienaru, adus în Bucuresci, la 1819, de Episcopul din Râmnic, să fie primit, cu odaie, tain și simbrie, în Mitropolia de aci, de către bunul patriot P. S. S. P. Dionysie Lupul, pe care adineri ni l'a pomenit Rectorul nostru, dându-i laudele ce i se cuvine.

Acest vrednic Mitropolit, chiar în acel an, ocrotea scôla românească deschisă în mânăstirea Sfântului Sava de dascălul George Lazăr și trâmitea la învățatură în Italia pe Moroiu, pe Stamate, pe Simion Marcovici și pe Eufrosin Poteca. Cel din urmă era dascăl de elinesce la clasa III-a din scôla Mitropoliei. Pornindu-se dînsul în străinătate, Poienarul îi luă locul și inaugură cariera sa profesorală printr'o inovațiune ce avu mare succes; aceia de a pune mereu în paralelism limba grecă cu cea română și de a explica pe românesce gramatica elinescă.

Poienarului i a lipsit tot d'auna darul lesnei cuvântări; ânsă, fiind-că scia bine orî-ce învățase și într'u tôte alerga îndată la ce este mai practic, deslușirile făcute de dînsul în limba țerii, pe care o pricepeau scolarii, fură un progres însemnat față cu învățatura pe de rost a gramaticii grecesci, scrisă într'o limbă fără înțeles pentu copiii români începători. Ast-fel își răsuna dascălul Poienaru de pățelile lui la rēu-nărăvitul *λογίστατος* grecesc din Brădesci.

Pôte că, într'o țără mai puțin turburată de cum a fost a noastră pînă acum câte-va decimii de ani, înainte ca Maiestatea Vóstră, Sire, să veniți a ne arăta cum un Domnitor înțelept și iubitor de poporul său, scie a'i cresce demnitatea și gloria, scie a'i prețui puterile cu dréptă măsură, scie asemeni a curma la timp priincios nevoile ce une-orî îl apasă.—într'altă țără, dic,—și fie și acésta tot spre lauda patriei noastre, — pôte că Petrache Poienaru, cu firea sa modestă, răbdătoare, concentrată și flegmatică, și-ar fi mărginit activitatea întregei sale viețe, într'o simplă dascălie consciințiosă, fără ca să mai fie răpit pe nesimțite în regiuni, mai largi mai mânóse, mai potrivite cu facultățile superióre ale spiritului său.

Dar înseși crâncenele sbuciumări în care se svîrcoli așa duios țera noastră la anul 1821, acea revoluțiune complexă a Creștinilor din peninsula Balcanică,

poreclită de unii *Eteria*, de alții *Zavera*, provocă,—în virtutea legei firești ce vrea mai adesea că, din ori-ce rău pe lume, să iasă și un bine,—provocă și produse o preschimbare totală a stării politice, o prefacere, îmbucurătoare și pentru națiunea greacă, de ore-ce dînsa isbuti atunci să scuture jugul turcesc, și pentru noi Români, cari, cu acelaș prilej, scăparăm în sfârșit de prelungita împilare a Grecilor.

Fiori de indignațiunii naționale se răspândise pretutindeni. Jghiaburile ori-cărei răbdări se umpluse cu prisos de venin și de lacrimi. Fie-care popor se simția împins cu silnicie către revendicarea proprielor sale drepturi. Atunci, dintre Români, țera Oltului fu aceia care îndrăzni mai mult. Din fundul plaiului Cloșanilor, dintre piscurile Mehedințene se sculă slugerul Tudor Vladimirescu și, adunând în juru 'i tótă Pandurimea olténă, sătulă pin' la turbare de rele, dete năvală spre Bucuresci, ca să scape Româtimea zăpăcită de focul și de prada ce atrăgeaș asupra 'i Eteriștiu greci, cu egoistele lor aspirațiunii la neatêrnare. Într'acea învălmășélă de idei și de năzuirî, într'acel potop de nevoi și de speranțe, cei mai mulți póte din Bucurescenî nu'și deteră bine séma dacă óstea, scósă ca prin minune din pămêntul țerei de către Tudor, venea să mântuiescă saș să amenințe capitala. Dintre ómenii de neam românesc cari țineau pe atunci cârma țerii, mai nici unul nu'și putea lămuri bine scopul și urmările rêscolei oltenesci. Unul singur din înaltul cler național, episcopul de Argeș, Ilarion, întinse cu bine-cuvîntare, păstorésca sa mână asupra lui Tudor și dovedi într'ast-fel cât de luminat și de pătrunđător era patriotismul sêu.

Ne e de mirare să vedem tot atunci pe tînerul dascál Petrache Poienaru mergênd să închine tot zelul și tóte destoîniciile sale, vitézului căpitan de Pandurî. Tudor aducea cu sine, pentru junele oltén, frémetele Austrului întăritor ce pururea aș suflet pe malurile Jiului.

Zavera pustiise școlele din Bucuresci. La dăscălie nimenî nu se mai gândea. Petrache Poienaru, mintosul și pacinicul têner, își strînse binișor cărțile în ladă, desbracă giubéua și descâlță papucii dăscălescî, și, cu mintênul oltenesc pe umeri, cu poturiî și cu imineii de Pandur în picioare, cu călpăcelul de hârșie négră pe urechi, călcă pragul odăii din mănăstirea Cotrocenii, de unde Tudor domina Bucurescii cu privirea și cu armele sale. Căpitanul, cu voie bună îl priimi să-i fie grămătic.

Dar, și aci, să luăm aminte cât de adevêrat este faptul pe care, mai adinéurî, ni'l amintea stimatul nostru Rector, în cuvintele adresate junimei

universitare, spunându-i că deprinderile luate în școlă se însușesc în firea omului. Petrache Poienaru, cel care încă de la vârsta de cinci ani nu se în-deletnicise decât cu cartea și cu péna, le rămase credincios, chiar atunci când, pentru un moment, îl răpi valul răsvrătirilor politice. Atunci când sórta și nevoile țării îl lipi de răsboinicul căpitan al Pandurilor, el nu făcu ca odinórá un alt oltén, croit pe răsboire și, în ciuda firei sale închinat bisericeí, ca

Popa Stoica din Fărcaș
 Care sare șépte pași
 Și s'a lăsat de popie
 S'apucat de vitejie,
 Și a urít biserica
 Și a 'ndrăgit săbióra
 Și a urít ciocanele
 Și a încins pistólele,
 Lasă tóca netocată
 Plécă 'n răsboiú să se bată! —

Credincios firei și vocațiunei sale, Poienaru intrat în óstea lui Tudor, «n'a încins pistólele», ci la brúu a păstrat lungile călimări de tumbac și nu-mai cu condeiu s'a silit, precát ȳ a stat cu putință, să ajute și să întărescă planurile patriotice ale căpeteniei sale.

Fost'a óre a lui, séu a Episcopului Ilarion, séu a Stolnicului Giani, un alt partisan și consilier al Vladimirescului, idea de a trámite pe acești trei ómeni ca deputați ai țării, cu solie să ducă plângerile și năzuințele popo-rului român pînă în orașul Laybach din Carintia, unde pe atunci se ținea un congres al Suveranilor Europei cu scop de a înfréna spiritul revoluționar ce se răsłătise prin tóte țările Mediteranei?

Scim numai că solii lui Tudor abia ajunsese la Sibiu, când le veni vestea fatală că eroul independenții românesce căduse victimă a trădării Eteristului Ipsilanti. Poienarul se opri din cale și petrecu cât-va timp în Sibiu unde își regăsise pe mumă-sa și alte rude, fugite acolo de urgia Zaveréi.

Studiul, — am spus'o — era însăși a lui natură. În Sibiu el se puse să învețe limba germană ca să se pótă folosi de dēnsa la învățături mai 'nalte. Și 'ntr'adevăr, cu două ani mai în urmă, el se afla la Viena, înscris de la martie 1824 pînă la februarie 1826, la Universitate, unde constatăm după inscripțiunile sale, că a urmat cu asiduitate prelegerile de limba elenă

și de cea latină, de Istoria universală, de Psichologie, Logica, Morala și Metafizică, de Matematici pure și aplicate, precum și de Fizică. În chârțiile rămase de la dânsul ne-am putut asemenea încredința că la noemvrie 1825 el făcea, în Institutul politehnic din aceeași capitală, studii de înalte Matematici, de Chimie și de Tehnologie generală.

În anul următor el trecuse la Paris, unde se ocupă cu învățături speciale, în Școala de aplicațiune a Inginerilor-Geografi, sub direcțiunea Locotententului-Colonel de Stat-Major Ludovic Puissant, membru al Academiei de Științe și bărbat cunoscut prin operațiunile și scrierile sale asupra Geodesiei, Topografiei și Trigonometriei. La 1828, acest profesor dete Poienarului un testimoniū foarte măgulitor, înscris chiar pe planul unei localități de lângă Meulan în Franca, ridicat cu mult talent și precisiune de compatriotul nostru. Relațiunile sale în Paris dovedescū cât de bine a fost el aprețuit acolo de învățați din cei mai distinși, printre cari vom semnala mai cu sēmă pe vestitul economist Adolf Blanqui și pe geologul și geograful Huot, care însoțise pe principele Demidoff în călătoria sa științifică pe malurile Mărei Negre.

Dar și mai mult! Petrache Poienaru se ocupă la Paris și cu scorniri în micile industrii practice. Am vădūt cu mirare că la 25 mai 1827, el obținu de la Guvernul francez un brevet de invențiune pe cincī ani pentru un condeiū portăreț fără sfârșit, alimentându-se însuși cu cernelă; — *une plume sans fin portative, s'alimentant d'encre d'elle même!* Pecat că desemele anexate la acel curios document oficial nu mai există, căci am fi cercat pôte să tragem folos din invențiunea compatriotului nostru, care însuși nu se dovedesce a fi utilizat'o mai târziu. Cine scie decă, pe timpul când în Paris 'și a bătut el capul ca să scornescă un asemenē condeiū portăreț și nesecat de cernelă, nu 'și va fi adus aminte de nevoile ce trăgea, în tinerețele sale de calemgii, întingând mereū condeiul în călimara de la brēu!

Se vede că, de la Paris, Poienaru a trecut și în Englitera, unde dupe, o scrisore de recomandațiune în limba engleză, a cărei copie stă încă printre hârțiile rămase de la dânsul, el se duse însărcinat de stēpânirea de pe atunci a țerii nōstre, ca să studieze lucrarea minelor precum și procederile de metalurgie cari s'ar putē întrebuița în patria sa.

Vedem dar că junele român, setos de cunoscințe tot-d'a-una practice și aplecat pretutindenī a și le însuși ast-fel în cât sa se pōtă folosi și dânsul și

alții, de ele, a petrecut cel puțin nouă ani din vârsta sa tânăra, de la 1823 până la 1832, studiind cu asiduitate în cele mai bune școli din Viena, din Paris și poate chiar din Anglia. Prin țările străine el nu și-a pierdut vremea în zădărnicii și n'a fost cătuși de puțin din acei tineri români, despre care dascălul Lazăr făcea, acum 70 de ani, o comică descriere ce, deși nu știu dacă nu și-ar găsi poate modele și în zilele noastre:

«Mulți dintre domnișorii cei tineri,—dăce ardelénul Lazăr,—cari prin alte țări se trimit să călătorască pentru pricopselă, aducă a casă obiceiurile din afară, mode de îmbrăcăminte, umblătură strâmbă, vorbitură multă și fără socotelă; apoi totuși unii îi țin de oameni luminați și slăbiciunile străinilor le socotesc a fi mai prețuite decât modestia sevă smerenia cea țărănească.»

Poienaru, nu scim să fi adus la întorcerea sa în țară nici «mode de îmbrăcăminte, nici umblătură strâmbă, nici vorbitură multă și fără socotelă;» dar scim că a adus cunoștințe solide pe cari nu pregetă a le aplica, păstrând de altminteri relațiunile întemeiate de dânsul în străinătate cu oameni eminenți.

Acăsta ne-o dovedescă mai multe răspunsuri făcute la scrisori ce el adresă din Bucuresci către iluștrii lui cunoscuți de la Paris. La august 1834 profesorul sevă de la Școla de aplicațiuni, locotenentul-colonel Puissant îi serie, punându-l în curent, după a sa cerere, despre fabricarea celor mai bune instrumente științifice. La 1835 și '36, Poienaru era în corespondență intimă cu economistul Blanqui, căruia el recomandase pe doi frați Golești, duși în studiu la Paris. La 1838, geograful Huot, tramițându-i un brevet de membru al unei Societăți de Științe naturale, îi mulțumescă pentru memoriul ce el comunicase în Paris asupra cutremurului de la 1837 în Bucuresci și îl invită a nu părăsi cercetările sale asupra geologiei și solului agricol al României.

În tot decursul acestor ani, precum și de cece ani mai în urmă, Petrache Poienaru ocupă postul de Director general al Școlilor din țara Românească, post la care îl chemase, curând după sosirea sa, încrederea ce el de îndată însuflă generalului rus, comitele Paul Kisselef, președintele de pe atunci al Divanurilor românești. Bănuescă foarte că acăstă încredere se născuse din o recomandățiune căldurosă a lui Barbu Știrbei, în care Kisselef — de și era încă foarte tânăru printre boierii mari ai țării — recunoscuse un om cu înalte căpăcătăți. Știrbei și Poienaru, doi bărbați făcuți ca tot-d'a-una să se înțelégă, de ore-ce ambii aveau un spirit practic și o activitate fără preget și foarte puțin fălósă, Știr-

bei și Poenaru s'au cunoscut și s'au prețuit, fără îndoială, în timpul pe când unul și altul își făceau studiile la Paris.

Kisselef, încă din anul 1832, dete Poienarului sarcina de a întocmi scótele românesce dupe o sistemă foarte înțelept chibzuită și consemnată într'o Legiuire specială, unde, în 258 articole și 2 tabele anexe, se expune o admirabilă întocmire a învățămîntului național. E lucru învederat că, nu numai la punerea în aplicare a celor mai multe din dispozițiunile acelei legi, dar că însăși la a lor concepere și redactare a trebuit să pună Poienaru și mintea, și cunoscințele, și condeiuul său.

□ Câte-va rânduri extrase din *Introducerea* la Legiuirea scolară din 1832, ne vor învedera spiritul luminat, liberal și patriotic ce cărmuia pe ómenii, cari au pregătit pe atunci, viitorul instrucțiunii publice de la noi. Ne întrebăm: óre asfădi, după 57 ani de experiențe, avem noi vre un cuvînt mai patriotic, mai liberal, mai luminat a adăoga, la cele următóre?

«Buna crescere este cea mai d'ântei trebuință a unui ném; ea este temeiul și chezășia pentru paza tuturor aședemênțurilor obștesce.

«Lucrarea ce buna crescere face pentru întemeierea fericirei fie-cărui om în parte și a tuturor némurilor de obște este foarte mare și netăgăduită; de aceia meștesugul de a împodobi pe un om cu bune obiceiuri a fost în tótă vremea cea mai mare îngrijire a legiuitórilor celor mai luminași și o adâncă gândire pentru cei mai învățași filosofi.

«Datoria unei oblăduiri este a înlesni tinerimeii mijlócele trebuincióse pentru ca să și desvolteze puterile înțelegetóre și morale și a le da o povățuire cuviincióasă pe calea vieții, în societate. Căci, decă buna crescere va rămáne neîngrijită la o vêrstă când ómenii își fac cele d'ântei obiceiuri de care să simtă în tótă vieța, cele mai bune firesce aplecări vor rămáne într'o stare de amorțire seú se vor strica de tot; atunci, buna crescere lipsind, se va perde și binele ce ar poté isvori dintr'aceste firesce aplicări, nu numai pentru fie-care în parte, ci și pentru tótă societatea.

«Atunci moravurile rele nu vor zăbovi a se întinde peste toți aceia ce nu se vor afla într'armași împotrívă-le cu bune principii. Dintr'acéstă pricină, multe némuri au cădut în peire.

«De aceia o crescere bună, cuviincióasă tinerimeii de orî-ce stare, este o îngrijire de cea mai ántei trebuință și cea mai de căpetenie pentru pămîntul

nostru. Fie lucrător sau meșter, plugar sau slujbaș, preot sau militar, omul va avea tot-d'a-una óreș-care influență în societate. . . . .

Apoi mai la vale adaoge:

«Crescerea copilului este un meșteșug și încă un meșteșug fórte mare întemeiat pe reguli și deprinderi ca tóte meșteșugurile. Acesta a avut ale sale període de pruncie și de creștere, și acum se desăvîrșesce în tóte țiile prin băgări de sémă și prin experiențe noue.

«Este cu neputință unui părinte de familie a cunoșce tóte părțile acestui meșteșug sau a le împlini cu a sa rîvnă; pe lângă acésta, creșterea publică are folosuri mult mai mari decât orî-care alta.

«Este dar de neapărată trebuință a se întocmi scóle publice și a se încredința creșterea tinerimei în mână de ómeni ale căror talenturi și destoinicie să fie cercate.

«Este încă de trebuință ca stăpânirea să privegheze la acest fel de aședimenturi și să le cărmuiască.

«Sfērșitul ce trebuie să 'și propuie o bună creștere este a îmbogăți mintea cu sciințe folositoare, a desvolta puterile înțelegetóre și morale, a îndrepta și a întemeia aceste puteri prin deprinderi cu bună chibzuire, în scurt, a *întări trupul* și a *desvolta duhul*.»

Acestea sunt ideile, acestea sunt principiile pe cari a fost stabilită instrucțiunea publică încă de la primul ei pas în țera la noi. Scopul moralisator al învățătorei, obligațiunea Statului de a o răspândi de o potrivă în tot poporul român, întrebuintarea celor mai perfecte metode pedagogice, atingerea unor anume rezultate fizice și morale, adică întărirea trupului și desvoltarea minței, nimic dar din tóte problemele ce ne preocupă încă și astăzi n'a rămas neprevăduț de bărbații luminați, cari au întocmit Legea de la 1832.

Sarcina ca Legea să devină *faptă* a fost dată lui Petrache Poienaru. Șei-spre-șce ani d'a rândul el a fost purtătorul de stég al armatei nóstre scolare, și acel stég el a sciut să 'l pórte drept și sus!

Să nu mi-se spună că sunt cu tot dinadinsul și póte cu nedrept, un apărător al celor vechi, un *laudator temporis acti* și că 'mi închipesec fapte cari nici aevé n'au fost.

Spre a învedera contrariul n'am decât să amintesc pe scurt ceea-ce a făcut, în șei-spre-șce ani Poienaru, ca director și stêlp al întregului învățămînt din țera Románescă.

Legea din 1832, în care numele lui Poienaru stă înfipt ca un sigil indelebil, prevedea, dupe cum a mai spus'o și Rectorul nostru, că «Școlile naționale se vor împărți în patru ramuri deosebite, adică: 1) *Școle începătore*; 2) *Clase Umaniore*; 3) *Învățături complementare* și în fine 4° *Cursuri speciale*.

Să nu uităm că colcotirea deșănțată a *Zaverii* încase și cufundase tóte urmele de învățământ regulat. Poienaru, culegând din acea risipă, orî-ce grăunte cât de mărunt, din care putea să răsără un lăstar de școlă, semănă și resădi acei grăunți prin sate și prin orașe și înființă, în cursul domniei lui Alexandru Vodă Ghica, mai multe sutimi de clase începătore. El le organiză dupe metoda, atât de practică, a învățământului mutual, inaugurat de dascălul englez Lancaster, și, cu învățători recrutați succesiv chiar din rîndurile școlarilor, el deșteptă cea mai spornică emulațiune la studiu ce s'a putut constata pînă acum în sînu școlilor nóstre primare. Decî, laudă lui!

În colegiul de la Sf. Sava, unde el însuși stătu Provisor pînă în momentul când, printr'o rea chibzuință a Guvernului de la 1847, acel institut național se desființă cu proiect de a se înlocui printr'o școlă francesă, în colegiul din Sfântul Sava, ca și în cel de la Craiova, a cărui direcțiune era încredințată răposatului Ión Maiorescu, cele patru clase *umaniore* deteră țerii o întrégă populațiune de tineri, a căror cultură, mai slabă, póte, ca aiuré sub raportul sciințific, era, în tot casul, o puternică educațiune națională. Ași dori, —și o dic fără sfială!—ca toți școlarii din actualele și viitoarele nóstre institute secundare să învețe, pre lângă tótă sciința ce li se predă într'insele, a'si iubi țera și a 'i dori mărirea precum o iubeam și o cinsteam noi, vechii școlari înscriși în clasele *umaniore*, mai nainte de 1848, sub direcțiunea lui Petre Poienaru. Decî, încă odată, laudă lui!

¶ Tot venerabilul nostru Rector ne-a arătat, dupe propriile sale amintiri din tinerețe, cum și pînă la ce punct s'aú realizat și aú lucrat, sub direcțiunea lui Poienaru, clasele de *Învățături complimentare* și de *Cursuri speciale* ale vechii legiurii. Domnialui însă s'a abținut de a ne spune care a fost, în acest cere de învățăminte, rolul cu totul practic al lui Petrache Poienaru. Om de o natură tăcută și greoi la rostire, el puține prelegeri orale a făcut în cursul carierei sale; dar onorabilul d-l Orăscu ține încă minte cum, mai în toți anii, tinerii destinați la profesiunea de ingineri eșiau la cîmp ca să facă, sub conducerea lui Poienaru, practică de agrimensură și alte aplicațiuni sciințifice.

În aceste excursiuni, puțin într'adevăr vorbea profesorul, dar *făcea trebă* și multe învățau de la dânsul școlarii, cari, de și rămași astăzi puținii la număr, și pentru acesta îi dau încă toți cu totul, mare laudă lui.

Deci, activitatea multiplă și neîntreruptă a acestui bărbat cu merite reale nu era o activitate vorbăreță, nu era nici o activitate de scriitor cărturar. Poienaru abié câte-va mici manuale a scris în limba românească; dar, fiind bun cunoscător al limbei franceze și simțind cât era de necesariu ca să pună în mâna Românilor un mijloc practic de a utiliza cărțile franceze, el se asocia cu profesorii Florian Aron și George Hill din colegiul St. Sava, și publică la anul 1840, un *Vocabular franceso-românesc*, pe care în 49 de ani nici o lucrare mai bună n'a venit a-l înlocui. Cu toate acestea, însiși autorii, în prefața lor, mărturisese că, deși ar trebui să domolească critica lumii pentru lipsele și greșalele acelei lucrări, arătând nebiruitele greutateți ce au întâmpinat, «dar nu! — dic ei, — noi nu ne încercăm a pune ușă de îngărădire împrejurul gurii omenilor; noi mărturisim de față că vocabularul nostru este greșit, este nedesăvârșit.» Și apoi ei mai adaogă, sfârșind cu o glumetă modestie: «Orî cine ar voi să-l critice, ar fi mai îndurător decăși-ar aduce mai ântêi aminte de proverbul românesc: *mai bine astăzi un ou, decât mâine un bou!*»

Drept ai spus, vrednice Poienare, căci pînă astăzi *oul* tîu încă n'a împuiat!

Perfecta lui cunoștință de limba franceză, unită cu alte multe prețioase calități intelectuale, gravitate, cumpătare, fineță, a îndemnat de mai multe ori pe guvernele țării se cêră concursul lui Petre Poienaru în afaceri diplomatice; ast-fel scim că, la 1842 mai ântêi și apoi la 1850 și la 1855, i s'a încredințat conducerea unei părți a serviciului Postelniciei séu Ministeriului de Externe, unde, la 1856, a stat Director pênă la abdicarea Domnitorului Barbu Știrbei.

Dar, anticipăm; căci n'am spus încă nici că județul său originar, Doljul, l'a ales în anul 1841 deputat în Obștesca Adunare, nici că, duoî ani în urmă, la 1843, a fost numit Director la Logofeția bisericească. Am uitat mai cu sémă să amintesc ceva despre dînsul care, pentru mine în special, are un interes particular. Când, la 1838, se află în Bucuresci că, cu un an mai nainte, nisece țeranî din satul Petrosa daseră peste o comoră neprețuită de aurării, remase mult timp tănuite, tocmai Petrache Poienaru, directorul Scólelor, deși nu era cătuși de puțin archeolog prin studiile sale anteriore, fu trimis, între alții, la fața locului ca să facă cercetări asupra naturei, formeî, valóreî și modului de

aflare al obiectelor căutate. Printre numeroasele interogatorii făcute țăranilor împričinați, asupra acestor materii, cele cari au fost conduse de Poienaru sunt, fără îndoială, cele mai bine întocmite și mai pline de amănunte interesante. Dintr'ensele se deslușește lămurit că thesaurul era compus, la descoperire, de două-șeci și două bucăți și se precisază mai bine forma fie-cărei bucăți. După aflarea a zece din acele prețioase giuvaieruri și vase, și aducerea lor în Bucuresci, se vede că Banul Mihalache Ghica prinsese mult gust și mare milă de ele, de le tot păstra acasă la dînsul, ca să se desfăteze cu a lor vedere. Țiū minte că de câte-va ori repozatul Poienaru mi-a spus chiar mie că abia a putut să le capete pentru Museul din Sf. Sava, de la Ministrul Mihalache Ghica, când acesta, la 1842, a fost silit se părăsescă Țera românească din cauza politiceii; nu se puté despărți de ele și a trebuit ca Poienaru să i le ia cam cu voie fără voie, spre a le depune la Museu. Póte cu acest prilej a prins și Poienaru gust la archeologie, căci vedem că, curênd după citatele împrejurări, Societatea anticarilor din Atena îl prenumeră printre membrii săi, și i trâmise o diplomă, ornată cu vederea Acropolei lui Pericles.

Să urmăm însă șirul anilor de viață și de activitate a celui pe care îl laudăm. Cu un an înainte de mișcarea revoluționară din 1848, începe pentru dînsul un period de turburări sufletesci, pe cari le inaugurează nesotita desființare a Colegiului românesc, întemeiat și bine condus la S. Sava, de dînsul. O ramură puternică din pomul sădit și cultivat de el cu așa multă grijă și iubire s'a retezat cu o culpabilă brutalitate. Atunci Poienaru, daca ar fi avut și dînsul,—scuzați-mi expresiunea cam de rînd,—gură de Têrgoviște ca poetul nostru Eliad, ar fi putut și el să cânte imprudentei secure ce doboră scóla românească:

Grădinare, grădinare,
Ia gândesce-te mai bine
La primejdia cea mare
Să ne faci scóle străine!

Ce să credem? Fost'a flegmaticul, doctrinarul, prudentul, cumpătutul Poienaru amărit așa de mult de lovirea nemeritată ce i-se dase, încât să intre fără cóptă rîngîndire în mișcarea revoluționară din anii 1848? Sêu că o puternică amintire din anii săi tineri când cu trup și suflet se dase rîsvrățitorului patriot Tudor Vladimirescu, îl făcu să se avênte pe nesocotite în acea îndrăznêță mișcare a junirei românesci?

Fie una, fie alta, noi vedem în luna lui iulie, în toiul revoluțiunii din 1848, pe Petre Poienaru, împreună cu archimandritul liberal, Iosafat Zna-govénu, făcând parte din Comisia întocmită de Guvernul provisoriu pentru liberarea robilor țigani. Nobilă sarcină și demnă de un spirit adăpat cu ideile umanitare ale țărilor celor mai culte!

Déca, cu tot dinadinsul, am voi să aflăm un punct de contact între firea pacinică, regulată și metodică a Poienarului și ideile de reforme radicale ce conduceau pretutindenii pe revoluționarii din 1848, apoi de sigur că altul mai nemerit nu vom găsi decât vindecarea înjositorei și hidóseii rane sociale a robiei omenesci. Pentru participarea lui la acel tribunal de echitate umanitară, Petrache Poienaru fu tras în judecată, atunci când mișcarea liberală și patriotică a Românilor fu copleșită sub ocupațiunea armată a străinilor. I se mai impută încă și faptul că, în Scólele române el lăsase să pătrundă tendențe mult prea liberale, mult pré patriotice. Osénde de exil și de închisóre fură atunci pronunțate în contra multora din tinerii ce câștigase în scóle asemenea porniri. Cât despre Petrache Poienaru, tribunalul închizitorial al reacțiunii se prefăcu că închide ochii. Inșiși judecătorii se teméu a da o pedépsă unui om așa de mult și așa cu drept respectat.

Trecu dar acea urgie fără să atingă mai tare pe Poienaru asemeni ca o vijelie care lasă neclintit stejarul ce se rézímă pe virtóse rădăcini. I se luară numai tóte funcțiunile de care se bucurase pînă la 1848.

Peste duoii ani ânsé, vechiul sěu protector și prieten, Barbu Stirbei, se urcă pe tronul țării. Luminile lui Poienaru și activitatea sa, bine cunoscute și prețuite de noul Domnitor, fură de îndată puse de acesta la noui și nume-róse încercări.

Poienaru, la 1850, făcea parte din Comisiunea tehnică la Direcțiunea lucrărilor publice; tot de odată da concursul sěu în afacerile diplomatice; dar mai pre sus de tóte și, precum într'o armonie, bassul servă de teméiú perpetúu tutulor modulațiunilor melodice, el se ocupa acum, în calitate de Efor al Scólelor, cu restabilirea și reorganizarea instrucțiunii publice în țéră.

La anul 1857 îl găsim participând tot de odată și la lucrările legislative din Ministeriul Justiției și la regularea vechilor chrisóve mănăstiresci în Comisia Documentală. Apoi, la 1855 el reintră în Cancelaria Ministerului de Externe și acolo contribue într'un mod fórté activ, dupe câte se védú în hăr-tiele rémase de la dînsul, la marele act de justiție umană pe care existența

efemeră a Guvernului provisoriu din anul 1848, îl amână tocmai cu 7 ani mai în urmă. Proiectul de lege din 15 decembrie 1855, care hotărăște că «Robia este desființată de veci în Țera românească,» este, pare-se, conceput și redactat de Petre Poienaru. Încă o dovadă de statornicia acestui om de merit și de caracter, mai ales când e vorba de idei practice și de fapte drepte!

Dupe retragerea din scaun a Domnitorului Stirbăi, Poienaru, rămas fără încetare ca membru în Eforia Școlilor — Grijă școlilor era ca un element integrant al vieții sale! — mai ocupă câte-va sarcini în Consiliul tehnic și chiar în magistratură. Apoi, tocmai la 1864, el reintră pentru cât-va timp în cercul înalților funcționari și luă parte la lucrările Consiliului de Stat.

Când, prin Constituțiunea din 1866 se suprimă acest corp, Petre Poienaru, în vîrstă de 67 ani, se retrase cu totul în viața privată. Adînc afectat de doliuri de familie, el trăia mai mult în mijlocul cărților sale, răsfoind, fără aînsă de ale consemna în scris, vechele lui amintiri, care toate se refereau la școle, la țelul statornic și predilect al cugetărilor și faptelor sale.... *Dulces reminiscitur Argos!*

Din această atmosferă cu totul înstrăinată de agitațiunile lumesci ale timpilor de față, isbuti un moment a-l răpi chiămarea cordială și respectuoasă ce îi făcu Academia română în sînul ei, alegîndu-l ca membru ordinar în anul 1870. Aci era vorba numai de materii tare înrudite cu ale școlii. Poienaru își învinse placida taciturnitate, reluă pîna de mult secată de cernelă și, cu fruntea înaltă rezimată pe mîna, căută să reculegă dintr'un trecut depărtat înapoi cu o jumătate de secol și mai bine, toate amintirile sale asupra unui om care, mai înainte de dînsul și în mai grele împrejurări, isbutise să deschidă, tot în S-tul Sava, prima școală de învățături românești. Dascălul Lazăr era antecesorul său natural.

Precum anticii senatori romani purtau în brațe, la ocazii solemne, chipurile unor strămoși iluștri, ast-fel ni se presentă și bătrînul Poienaru, în Academia Română, la 1871, cu figura legendară a lui George Lazăr, întrupată într'o schiță biografică. Glasul bătrînului narator era prea slăbit acuma pentru ca însuși să și pîtă citi lucrarea. În ședința din 8 septembrie 1871, altul dintre noi dete în locu-î, lectură pietoșei cuvîntări prin care *Tatăl* școlilor române din București rostea pomenirea de veci a *Moșului* lor, obârșia și capul unei familii, acum numeroșe, din care noi dascălii, ne mîndrim a ne coborî.

Cînd am eșit din acea adunare, plină de duioșie dar așa de puțin numeroșă

încât aş pute-o numi o întrunire intimă a Academicilor, toți ne diceam, vădând marea slăbiciune trupescă a unui bărbat care, pe timpul virtușiei sale, păstrase și statura rigidă nemlădiită, și portul îngust înțepoșat ce caracteriza pe ómenii literați și politici din școla doctrinară de pre timpul restaurațiunii Bourbonilor în Franța, ne diceam că, de acu înainte, acel corp sleit de puteri va fi cu totul neputincios spre a mai secunda vre o cerință statornică a minței lui Poienaru. La dînsul, scăpătarea fizică părea că va ține pe viitor, strîns încātușate, decă nu cugetul, cel puțin graiul și mișcarea. Colegul nostru Poienaru nu mai era în ochii noștri, decăt un vrednic suflet ce'și tîra cu greú și a lene către vecie, sdruncinata sa despuiere pămêntescă.

Cu ce mirare însă vădurăm toți, câte-va luni după memorata ședință Academică, pe acelaș bătrân Petrache Poienaru, încordându-și de o dată tóte puterile trupesci ca printr'un fel de galvanism moral, și alergând cu o vigóre, ca și juvenilă, prin adunările publice, pe la autoritățile oficiale, pe la toți cei cu putere, și pe la toți cei cu bună-voință, ca pe unii să 'i mustre, pe alții să 'i róge, ca pe unii să 'i amenințe, pe alții să 'i stimuleze.

Ce se întêmplase óre?

Se dice, Sire, Alteță Regală, Dómnelor și Domnilor, că de câte óri un falnic armăsar îmbêtrânit, betejit, ustiat și gârbovit subt oblâncul și zăbalele unui ostaș ce 'și-a petrecut viața în rêsboie, de câte óri acel încurător, năpustit de mult la iesle, miróse fumul prafului de pușcă, seú aude sunetul trâmbiței de campanie, el de o dată își înălță capul cu semeție, sforăe din nări, își încordéză șélile, nechiază cu veselie și isbesce cu copita pămêntul de scapără de sub dînsul scânteii.

Pentru bătrânul Poienaru, secăt de puteri la vêrstă de 72 de ani, trâmbița și pulberea aú fost o primejdie ce amenință Școla. O rea chibzuință seú o rea voință făcuse pe Stat și pe Corpurile legiuitoare să desființeze, cu o trăsură de condei și cu o rostogolire de bile, Școlele normale, în care se pregătesc învățători pentru satele nóstre. De mai mulți ani, venerabilul Poienaru, zámislitorul șólelor satesci în România, era președinte al *Societății pentru învățătura poporului român*; dar președința-i, pe timpul de prosperitate, era mai mult onorifică decăt efectivă; alții mai tineri împingeau carul pe calea ferecată. Președintele se odihnea în pace, legănênd în visuri fericite viitorul șólelor populare:

Quandoque bonus dormitat Homerus!

Dar deodată, fără veste, iată că Școlele normale sunt puse în primej-

die. Atunci, cu o necređută ardóre, cu o indignațiune nețermurită, se scólă din a sa amorțelă bătrânul Poienaru și, arătând tutulor și pretutindenă,—unora ca o aspră mustrare, altora ca o vie îmbiere,—șubreda sa ființă trupescă, întărită, ca 'ntr'o minune, numai prin nemărginitul său amor și devotament către Scóla românescă, el, nouă Lazăr reîntors printre cei cu vieță, scapă de la osîndă și de la peire învățătura sătenilor români!

În urma acestui act de senilă energie, întocmai ca văpaia ce crește mai luminósă când candela este să se stingă, Poienaru mai aromi încetinel câți-va ani, și se stinse și dînsul printr'o lentă paralisie, în ziua de 2 octomvrie 1875.

Acela care, în împărăția vecinicului repaos și a vecinicei fericiri, a primit suflarea lui cea din urmă, *Acela* singur scie deca ultimul suspin al lui Petrache Poienaru n'a fost o cuviósă rugă șoptită *Lui* pentru vecinica prosperare a Scólelor românesci!

Sire, Alteță Regală, Dómnelor și Domnilor, altul mai măiestru decât mine ar fi putut, negreșit, să ferece, în onórea unui așa meritos bărbat, o medalie prețiosă cu trăsuri mai fin mlădiite său mai adînc săpate.

Eū ansă, 'mă-am impus în descrierea acestei placide dar interesante figură, pe care o caracterisă mai cu deosebire trăsuri de cumpătare, de modestie, de prudență, de înțelepciune, de stăruință, de precisiune și de spirit practic, 'mă-am impus, ȓic, a mă feri de orice exagerare. 'Mi-am ȓis, cu poetul nostru latin de la Tomi,

Inter utrumque tene; medio tutissimus ibis.

Făcend ast-fel, sper a fi obținut favórea de a fi pe deplin cređut când, drept ultim cuvânt, vă voi afirma că Petrache Poienaru, cel care a trecut printr'acéstă lume făcend numai bine, *pertransiit benefaciendo*, a fost, pe cât a trăit, și va fi pururé în amintirea tuturor, un adevărat Părinte al Scólelor nóstre românesci.

Aci, unde serbăm astăđi un stadiu temeinic de întărire a acestor Scóle, să 'i devotăm dar cu toȓii și să predăm viitorimei o eternă venerațiune pentru demnul bărbat Petre Poienaru!